

Kulturní antropologie PSY151

povinný kurz vyučovaný v rámci bakalářského studia psychologie

Garant: PhDr. Roman Hytych, Ph.D. (e-mail: romhyt@gmail.com)

Typ studijního předmětu: povinný

Rozsah předmětu: 4 kredity ETCS

Forma výuky předmětu: 1 přednáška a 1 seminář

Způsob ukončení: zkouška

Základní charakteristika

Cílem předmětu je zprostředkovat studentům úvod do kulturní antropologie se zaměřením na relevantní psychologická témata (duševní nemoc a duševní zdraví, výchova dětí, tělesnost, emoce, identita, smrt) především z pohledu kulturní psychologie (Schweder, 2003; Valsiner, 2012). Důraz bude kladen zejména na seznámení se relevantní antropologickou literaturou k vybraným tématům a schopnost aplikovat antropologickou perspektivu v psychologickém výzkumu i praxi.

Po absolvování předmětu mají být studenti schopni:

- vysvětlit základní pojmy a aplikovat perspektivu antropologického uvažování v psychologickém výzkumu i praxi
- orientovat se v historickém vývoji disciplíny
- aplikovat poznatky kulturní antropologie pro porozumění současným sociokulturním jevům

Forma výuky předmětu:

Přednáška a Seminář. Je požadována aktivní účast na seminářích (**80%**) a odevzdání čtyř příprav na semináře do odevzdávacího systému. Po termínu odevzdané přípravy nejsou akceptovány (podrobněji viz jednotlivé přípravy na semináře). ***Text příprav na druhý a čtvrtý seminář budou bodově ohodnoceny a váš výsledek se bude započítávat do závěrečné zkoušky.*** Předmět je ukončen písemnou zkouškou.

V průběhu semestru pracují studenti na níže uvedených úkolech. Jejich 100% realizace a odevzdání v určených termínech a uvedeném rozsahu je předpokladem úspěšného ukončení předmětu. ***Neodevzdání jakéhokoliv úkolu v požadovaných parametrech nebo neabsolvování písemného testu znamená nesplnění podmínek pro úspěšné ukončení předmětu. V takovém případě je předmět studentovi ukončen hodnocením „-“***

Podrobný sylabus

1. Úvodní přehled: Proč se jako psychologové zajímáme o kulturu? (18/9)

Literatura:

Valsiner, J. (2012). Encounter of Inquisitive minds. In Valsiner, J. (Ed.). *The Oxford Handbook of Culture and Psychology*. (pp. 3-22). Oxford, Oxford University Press.

Henrich, J., Heine, S. J., & Norenzayan, A. (2010). Most people are not WEIRD. *Nature*, 466(7302), 29-29.

Doplňující Literatura:

Arnett, J. J. (2008). The neglected 95%: why American psychology needs to become less American. *American Psychologist*, 63(7), 602.

Voronov, M., & Singer, J. A. (2002). The myth of individualism-collectivism: A critical review. *The Journal of Social Psychology*, 142(4), 461-480.

Út 8:00–9:30 [P51](#)

2. *Krátký přehled historie kulturní antropologie (25/9)*

Literatura:

Rasmussen, S. J. (2012). Cultural Anthropology. In Valsiner, J. (Ed.). *The Oxford Handbook of Culture and Psychology*. (pp. 96-115). Oxford, Oxford University Press.

Jagoda, G. (2012) Culture and Psychology: Words and Ideas in History. In Valsiner, J. (Ed.). *The Oxford Handbook of Culture and Psychology*. (pp. 25-42). Oxford, Oxford University Press.

Podrobně pro přípravu na zkoušku:

Bock, P.K. (1999). *Rethinking Psychological Anthropology: Continue and Change in the Study of Human Action*. (2nd ed.) New York, W.H. Freeman and Company (vybrané kapitoly).

Příprava na seminář: Vyplňte formulář připravený v Informačním systému. Termín odevzdání příprav do Odevzdávnice v Informačním systému je pro skupiny I. a II. **30/9** včetně, pro skupiny III. a IV. **7/10** včetně.

3. *Seminář skupiny I. a II.: Kdo s kým spí? (2/10)*

4. *Seminář skupiny III. a IV.: Kdo s kým spí? (9/10)*

5. *Kdo jsem a co je pro mne v životě hodnotné? (16/10)*

Literatura:

Watzlawik, M., Valsiner, J. (2012). The Making of Magic: Cultural Constructions of the Mundane Supernatural. In Valsiner, J. (Ed.). *The Oxford Handbook of Culture and Psychology*. (pp. 783-795). Oxford, Oxford University Press.

Hytych, R., Macek, P. (2010). 2010). Kulturní a historická specifika utváření identity a sebepojetí dospívajících. In P. Macek, J. Širůček, I. Poledňová (Eds.). *Sebepojetí a sebehodnocení v dětství a adolescenci*. (pp. 71-96). Brno, Masarykova univerzita.

Bock, P.K. (1999). *Rethinking Psychological Anthropology: Continue and Change in the Study of Human Action*. (kapitola 12)

Doplňující Literatura:

Schweder, R. A., Much, N. C., Mahapatra, M., Parl, L. (2003). The “Big Three” of Morality and The “Big Three” Explanation of Suffering. In Schweder, R. A. (Ed.) *Why do men Barbecue: Recipes for Cultural Psychology*. (pp. 74-133). Cambridge, Harvard University Press.

Markus, H. R., & Kitayama, S. (1991). Culture and the self: Implications for cognition, emotion, and motivation. *Psychological review*, 98(2), 224.

Baumeister, R. F. (1987). How the self became a problem: A psychological review of historical research. *Journal of personality and social psychology*, 52(1), 163.

Příprava na seminář: Přečtěte si kapitulu „What about Female Genital Mutilation?“ And Why Understanding Culture Matters in Schweder, R. (Ed.). (2003). *Why Do Men Barbecue?* (pp. 168-216) a vypracujte tzv. „position paper“ (2-3 normostrany). Jeho cílem je prezentovat váš názor na téma pojednané v kapitole takovým způsobem, že čtenáře zkusíte validními argumenty přesvědčit o svém názoru. **Je třeba zvážit ty argumenty, které váš názor podporují a kriticky zpracovat argumenty, které jsou s vaším názorem v rozporu.** Je třeba též zvážit, do jaké míry je nabídnuté téma pro vás, jako budoucí psychology relevantní a proč.

Váš text bude ohodnocen 0-2 body, které se budou započítávat do výsledku závěrečné zkoušky.

Termín odevzdání příprav do Odevzdávnice v Informačním systému je pro skupiny I. a II. **21/10** včetně, pro skupiny III. a IV. **28/10** včetně.

6. *Seminář skupiny I. a II.: Jak nakládáme s vlastním tělem? (23/10)*

7. *Seminář skupiny III. a IV.: Jak nakládáme s vlastním tělem? (30/10)*

8. *Duševní zdraví a duševní nemoc z pohledu kulturní antropologie (6/11)*

Út 8:00–9:30 [PS1](#)**Literatura:**

- Bock, P.K. (1999). *Rethinking Psychological Anthropology: Continue and Change in the Study of Human Action*. (kapitola 11)
- Tseng, W. S. (1999). Culture and psychotherapy: Review and practical guidelines. *Transcultural psychiatry*, 36(2), 131-179.
- Vogt-Kunovitz, B. (2013). *Tovil: Léčebný rituál jako psychoterapie*. Praha: Maitrea. (kapitola IV, kapitola IX, s.141-159)

Doplňující Literatura:

- Csordas, T. J. (1990). Embodiment as a Paradigm for Anthropology. *Ethos*, 18(1), 5-47.
- Harner, M. (1990). *The Way of the Shaman*. San Francisco, HarperOne. (kapitola 2, 3).
- Christopher, J. C., & Hickinbottom, S. (2008). Positive psychology, ethnocentrism, and the disguised ideology of individualism. *Theory & Psychology*, 18(5), 563-589.
- Jodelet, D. (1991). *Madness and social representations: Living with the mad in one French community* (No. 5). Univ of California Press. (<https://books.google.cz/>)

Příprava na seminář: Vyplňte formulář připravený v Informačním systému. Termín odevzdání příprav do Odevzdávnary v Informačním systému je pro skupiny I. a II. **11/11** včetně, pro skupiny III. a IV. **18/11** včetně.

9. *Seminář skupiny I. a II.: Co mne napadne, když se řekne smrt - focus group (13/11)*
10. *Seminář skupiny III. a IV.: Co mne napadne, když se řekne smrt - focus group (20/11)*
11. *Smrt a umírání v odlišných kulturních kontextech (27/11)*

Literatura:

- Hytych, R. (2008). *Smrt a nesmrtnost: Sociální reprezentace smrti*. Praha: Triton. (kapitola 9 a 11) nebo Hytych, R. (2010). Sociální reprezentace smrti v České republice a na Srí Lance. *Nepublikovaná disertační práce*. Brno, Masarykova univerzita. (kapitoly 4-6).
- Yamada, Y., & Kato, Y. (2006). Images of circular time and spiral repetition: The generative life cycle model. *Culture & Psychology*, 12(2), 143-160.

Doplňující Literatura:

- Bradbury, M. (2012). *Representations of death: A social psychological perspective*. Routledge. (<https://books.google.cz/>)

Příprava na seminář: Přečtěte si kapitulu „*Výměna darů a povinnost oplácet je*“ in Mauss, M. (1999). *Esej o daru, podobě a důvodech směny v archaických společnostech* (pp. 17-35) a vypracujte esej (2700-5400 znaků). Cílem eseje je srovnat vaši osobní zkušenost s tématem daru a obdarování s perspektivou pojednanou v kapitole. Kontextem pro porovnání je aplikace tématu daru a obdarování v té oblasti psychologie, ve které byste si v budoucnu přáli pracovat.

Váš text bude ohodnocen 0-2 body, které se budou započítávat do výsledku závěrečné zkoušky.

Termín odevzdání příprav do Odevzdávnary v Informačním systému je pro skupiny I. a II. **2/12** včetně, pro skupiny III. a IV. **9/12** včetně.

12. *Seminář skupiny I. a II.: Obdarování (4/12)*
13. *Seminář skupiny III. a IV.: Obdarování (11/12)*

Literatura pro přípravu na zkoušku:

1. Bock, P.K. (1999). *Rethinking Psychological Anthropology: Continue and Change in the Study of Human Action*. (2nd ed.) New York: W.H. Freeman and Company.
vybrané kapitoly: 1-3, 5-6, 8, 10-12;

Út 8:00–9:30 [P51](#)

2. Valsiner, J. (Ed.). *The Oxford Handbook of Culture and Psychology*. Oxford, Oxford University Press. vybrané kapitoly:
- Watzlawik, M., Valsiner, J. (2012). The Making of Magic: Cultural Constructions of the Mundane Supernatural. In Valsiner, J. (Ed.). *The Oxford Handbook of Culture and Psychology*. (pp. 783-795). Oxford, Oxford University Press.
 - Valsiner, J. (2012). Encounter of Inquisitive minds. In Valsiner, J. (Ed.). *The Oxford Handbook of Culture and Psychology*. (pp. 3-22). Oxford, Oxford University Press.
 - Rasmussen, S. J. (2012). Cultural Anthropology. In Valsiner, J. (Ed.). *The Oxford Handbook of Culture and Psychology*. (pp. 96-115). Oxford, Oxford University Press.
 - Jagoda, G. (2012) Culture and Psychology: Words and Ideas in History. In Valsiner, J. (Ed.). *The Oxford Handbook of Culture and Psychology*. (pp. 25-42). Oxford, Oxford University Press.
3. prezentace z přednášek a seminářů

Podklad pro hodnocení

1. Odevzdání příprav na semináře, 80% účast na seminářích znamená možnost zapsat se na zkoušku	
2. Hodnocené přípravy na ii. a iv. seminář	+ 0-4 body
3. Test	41 bodů
Celkové hodnocení	A(39-41), B (34-38), C (29-33), D (24-28), E (21-23), F (0-20)

Doplňující literatura

- Benedict, R. (1999). *Kulturní vzorce*. Praha, Argo.
- Budil, I. T. (1999). *Mýtus, jazyk a kulturní antropologie*. Praha, Triton.
- Jahoda, G. (2016). On the rise and decline of 'indigenous psychology'. *Culture & Psychology*, 22(2), 169-181.
- Hytych, R (2008). *Smrt a nesmrtelnost: Sociální reprezentace smrti*. Praha, Triton.
- Otta, H., Keller, H. (2014). *Different faces of Attachment*. Cambridge University Press.
- Schweder, R. A. (2003). *Why do man barbecue?: Recipes for cultural psychology*. Cambridge, Harvard University Press.
- Shweder, R. A., Goodnow, J., Hatano, G., LeVine, R. A., Markus, H., & Miller, P. (2006). The cultural psychology of development: One mind, many mentalities. In W. Damon (Ed.), *Handbook of child development* (6th ed., Vol. 1, pp. 716–792). Chicago: University of Chicago Press.
- Vogt-Kunovitz, B. (2013). *Tovil: Léčebný rituál jako psychoterapie*. Praha: Maitrea.
(více textů v sylabu a v učebních materiálech v Informační systému)